

DE RODE ZWAAN

EGMOND

HEKSEN-DRIEHOEK

EILANDJE

WISSELVRUCHT BRUG

SCHEVE BOOM

BANKJE

NEELTJES HUIS

GROOTVADERS HUIS

BAKKUM

CASTRICUM

HEEREWEG

WEST-
WEI

Sjoerd Kuyper

DE RODE ZWAAN

LEMNISCAAT ROTTERDAM

Van Sjoerd Kuiper verschenen bij Lemniscaat:

Mijn opa de bankrover
O rode papaver, boem pats knal!
Een muts voor de maan
De grote Robin
Hotel De Grote L
De duik

© 1996, 2015 Sjoerd Kuiper
Omslagillustratie: Annemarie van Haeringen
Boekverzorging: Marc Suvaal, Lemniscaat
Nederlandse rechten Lemniscaat b.v., Vijverlaan 48,
3062 HL Rotterdam, 2015
ISBN 978 90 477 0687 8
NUR 238

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd
en/of openbaar gemaakt door middel van druk,
fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere
wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van de uitgever.

Druk- en bindwerk: Wilco, Amersfoort

*Dit boek is gedrukt op milieuvriendelijk, chloorvrij
gebleekt en verouderingsbestendig papier en
geproduceerd in de Benelux waardoor onnodig en
milieuverontreinigend transport is vermeden.*

Dit boek is opgedragen aan mijn vrouw Margje
en aan Joost en Marianne, mijn kinderen,
met wie ik zo vaak op de brug stond.

INHOUD

De wisselvrucht	11
De Reisgenoot	36
De val	54
De karperman	90
Het Houtvolk	119
Vezel	144
De zwaan	166
De fooi	198

DE WISSELVUCHT

‘Op het kleine eiland in het duinmeer, hier vlak achter het huis in het bos, stond eens de boom waaraan de vruchten voor de Goden groeien. Aan die vruchten danken de Goden hun eeuwige leven. Het eiland was verboden gebied voor de mensen die, zoals je weet, allen moeten sterven. Een monster bewaakte het eiland, de boom en de vruchten. Toch waren er in de eeuwen die aan dit verhaal voorafgingen velen die een poging waagden de dood te slim af te zijn en naar het eiland voeren. In plaats van het eeuwige leven vonden zij een voortijdige dood.

Maar de held van dit verhaal, een jongen van zestien, liet zich niet afschrikken door de verhalen over het droeve lot van hen die de vruchten hadden begeerd. Hij was verliefd. Het meisje was nog geen vijftien jaren, maar ze vlijde zich graag naast hem in het gras en betoverde hem met haar ogen, die als groene sterren fonkelden onder haar nachtzwarze haar. Hij fluisterde:

“Zo zou het altijd moeten zijn, wij in elkanders armen, voor eeuwig samen.”

Zij antwoordde, met lippen die zó rood waren dat het leek alsof het haar bloed was dat sprak:

“Ga naar het eiland en pluk een van de vruchten die daar groeien voor de Goden. Wij zullen er samen van eten.”

De jongen keek in haar ogen en wist dat de wereld zou ver-
gaan als die sterren ooit zouden doven. Hij beloofde haar het
eeuwige leven.

De volgende ochtend begaf hij zich naar het meer. Hij vond
een roeiboot, nam de riemen en duwde de boot af, weg van de
oever, het water op. Hij begon te roeien. Maar opeens werden
de roeriemmen hem met kracht uit handen geslagen. Ze vlogen
overboord en dreven van hem weg. Geschrokken keek de jongen
achterom. Het monster? Nu al? Hij zag het eiland. De boom
waaraan de vruchten voor de Goden groeien stak hoog uit
boven het andere geboomte. Het monster zag hij niet. Het hield
zich schuil of had nog niet gemerkt dat een vermetelee op weg
was naar het eiland. De jongen stak zijn handen in het water,
peddelde naar de riemen en trok ze terug in de boot. Hij legde
ze over de pennen, begon weer te roeien, maar... hij had nog
geen twee slagen gedaan of de riemen werden hem opnieuw met
enorme kracht uit handen geslagen. Hij tuurde in het water van
het meer. Het was helder tot op de bodem. Hij zag waterplanten
wiegen, hij zag vissen statig zweven, maar zelfs toen hij zijn
hoofd in het water stak zag hij niets dat hem van zijn roeriemmen
beroven kon. Hij peddelde de riemen achterna, trok ze weer bin-
nenboord, legde ze over de pennen en begon te roeien. Maar...'

'Pats! Weg riemen!' zei Jakob.

'Precies,' zei grootvader.

'Hoe vaak gebeurde dat?'

'Een waarschuwing komt altijd in drieën. Wie het dan nog
niet begrepen heeft, die moet het zelf maar weten. Die tart het
noodlot.'

'Was het een waarschuwing?' vroeg Jakob. 'Van wie dan?
Van het Houtvolk?'

Het Houtvolk was een volk van kleine lieden dat tussen de
mensen en de zee woonde, in de bossen en de duinen. Het deed
vaak mee in grootvaders verhalen.

‘Wie zal het zeggen,’ zei grootvader. ‘Misschien wilde hij zichzelf waarschuwen voor het gevaar.’

‘En hij liet zich door niets afschrikken! Dat zei u net!’

‘De jongen zelf niet, nee. Maar misschien dacht zijn Reisgenoot er anders over. Die wist per slot van rekening precies wat er te gebeuren stond.’

‘En hij zat alleen in dat bootje!’

‘Je Reisgenoot is onzichtbaar. In ieder geval voor jezelf. Maar hij is er vaker dan je denkt. Het is moeilijk uit te leggen. Er is een volksgeloof...’

Grootvader dacht na. Jakob zweeg. Eigenlijk wilde hij de rest van het verhaal over het eiland horen. Er kwam net vaart in. Dat met die roeiriemen gebeurde maar drie keer, dat hadden ze gehad, ze konden voort. Maar wie was die onzichtbare Reisgenoot? Die maakte hem ook nieuwsgierig.

‘Nee,’ zei grootvader. ‘Over de Reisgenoot vertel ik een andere keer, als je dat wilt. Als ik het nu doe raak ik in de war. Ik kan beter één verhaal goed vertellen dan twee verhalen bederven. Let op.’

Grootvader rechtte zijn rug. Hij nam een flinke teug van zijn cider en zei:

‘En wéér werden de roeiriemen hem uit handen geslagen. Voor de derde keer. Maar de jongen trok zich er niets van aan. De liefde had hem blind gemaakt voor de gevaren die hem bedreigden, hij tartte het noodlot. Voor de derde keer viste hij de riemen uit het water, legde ze over de pennen, en roeide. Hij roeide en niets en niemand hield hem tegen. Zonder verder oponthoud bereikte hij het eiland. Hij keek scherp om zich heen en zag niets dat hem verontrustte; hij luisterde nauwlettend en geen gerucht bereikte zijn oor. Hij zag de boom waaraan de vruchten voor de Goden groeien hoog boven het andere geboomte uitsteken en... hij zag de vruchten!’

Volmaakt rond waren ze. Als de zon, als de maan zo rond

hingen ze te glanzen aan de takken. Er waren er die blank waren als de huid van zijn geliefde; andere waren rood als het bloed dat haar lippen kleurde; ook waren er groene vruchten die hem aan haar ogen deden denken. Heel even had de jongen het idee dat de boom zijn liefje was dat daar naakt voor hem stond.

Hij dook ineen in zijn bootje. Hoorde hij iets?

Het was het water van het meer, dat in kleine golfjes tegen de boeg van zijn roeiboot klotste: tep-tep-tep, zoals de voet van de violist het ritme van het wijsje meetikt. Het verbrak de betovering. Hij moest voorzichtig zijn. Zonder geluid te maken trok hij de boot op de oever. Hij legde de opstandige riemen klem onder de boeg. Opnieuw keek hij op naar de reusachtige boom, maar deze keer liet hij zich niet bedwelmen door het glanzen van de vruchten. Hij bedacht wat hem te doen stond.'

Ha! dacht Jakob vergenoegd. Nu zit de vaart er goed in! Grootvader staaarde in de haard alsof het verhaal zich daar afspeelde en hij alleen maar verslag hoefde te doen van wat hij zag gebeuren. Hij keek ernaar met een schittering in zijn ogen, als een goudzoeker die na jaren zwoegen eindelijk op een gulle ader was gestoten.

'De jongen had niets bij zich. Hij wist dat er op aarde geen wapens bestonden die het monster konden verslaan. De enige manier waarop hij een vrucht kon bemachtigen, was zó slinks te werk gaan, dat het monster het niet zou merken. Tot nu toe ging alles goed. Hij was op het eiland, de boom waaraan de vruchten voor de Goden groeien bestond niet alleen in verhalen maar ook in werkelijkheid, en het monster had zich nog niet laten zien.

De jongen liet het bootje achter op de oever en liep het eiland op. De takken en de bladeren van het lagere geboomte bogen zich over hem en hij verloor de boom waaraan de vruchten voor de Goden groeien uit het oog. Maar het eiland was klein, verdwalen kon niet. Hij zette zijn voeten behoedzaam neer, bestuurde de plek waar hij zijn volgende stap zou zetten, vergewiste

zich ervan dat er geen takje lag dat kraken kon, geen dor blad dat kon ritselen. Als hij een stap gedaan had keek hij snel om zich heen om te zien waar het monster bleef.

Was er wel een monster? Als je de verhalen geloven mocht wel. Maar van wie waren die verhalen afkomstig? Van de mannen uit vervlogen eeuwen die naar het eiland waren gevaren? Nee. Want zij konden het niet navertellen. En waarom konden zij het niet navertellen? Precies! Extra voorzichtig sloop de jongen voort. Het was een mooie zomerdag. Het zonlicht drong tussen de bladeren door en krioelde op de grond. Overal rondom klonk het gekwinkeleer van vogels. Er leek niets aan de hand. En dat beangstigde de jongen meer dan welk gevaar ook. Hij begon bijna naar het monster te verlangen. Als het nu tevoorschijn kroop, dan wist hij tenminste waar hij aan toe was!

Langzaam, langzaam naderde hij het hart van het eiland, de plek waar de boom stond. Hij maakte geen geluid, raakte geen tak, geen blad, en ademde onhoorbaar in en uit. Ten slotte bereikte hij een open plek, die lag te baden in het felle zonlicht. Midden op de open plek, heel dichtbij, hoger en dikker dan de jongen had verwacht, stond de boom waaraan de vruchten voor de Goden groeien. En ook hier... geen monster! Niets kon de jongen ervan weerhouden snel een vrucht te plukken voor zijn geliefde en te maken dat hij wegkwam. Ze zouden er samen van eten en zij en hun liefde zouden onsterfelijk worden.

Dat alles leek zo nabij, dat de jongen alle voorzichtigheid uit het oog verloor. Het leek ook zo eenvoudig! De vruchten hingen weliswaar hoog in de boom, hoger dan de jongen reiken kon, maar kijk!, de natuur hielp hem een handje. De wortels van de boom waren voor een gedeelte boven de aarde uit gegroeid en lagen in ringen om de stam gewonden. Hoe hoger de ringen kwamen, hoe dunner ze werden. Zo was een natuurlijke trap ontstaan van gladde, ronde treden. Eenmaal op de bovenste trede zou de jongen zonder moeite de laagsthangende vrucht

kunnen plukken. Hij bedacht zich niet langer en bestormde de trap.

Het ging goed! Het ging goed! Hup! Met grote sprongen de treden op! Omhoog! En hoe hoger hij kwam, hoe kleiner de sprongen werden. De sprongen werden stappen. Hij was er bijna. De stappen werden stapjes. Nog één stapje en...

Maar toen hij op de bovenste trede was aangekomen en zijn hand uitstreckte naar een groen glanzende vrucht, voelde hij hoe de trede onder zijn voeten begon weg te glijden. En niet naar beneden, nee, opzij! De jongen wankelde en vond houvast op de trede eronder. Maar niet voor lang! Ook die gleed onder zijn voeten weg. En die daaronder al net zo. De hele trap was in beweging gekomen! De treden cirkelden met duivelse snelheid rond de stam van de boom.

Er was niets waaraan de jongen zich vast kon houden. Hij tuimelde achterover, stuiterde over de langssuizende treden naar beneden, en landde op zijn rug in het warme zand van de open plek. Hij wilde overeind krabbelen, wilde weer omhoog, hij moest en zou de vrucht te pakken krijgen, maar hij bleef liggen waar hij lag. Als versteend. De trap had zich van de boom losgewonden en strekte zich uit in zijn volle lengte.

De trap was het monster en het monster was een slang.

Dreigend stond hij daar, het monster, de bewaker van de boom, de slang, wiebelend op zijn staart, groot als... nee, groter dan de boom waaraan de vruchten voor de Goden groeien. Zijn kop stak uit boven de kruin en in die kop fonkelden zijn ogen als zilveren wapenschilden in de zon. Uit de enorme bek stak een gevorkte tong waarvan de twee punten groot en rood waren als in bloed gedrenkte slagzwaarden. En aan weerszijden daarvan verzezen, gelijk scherpe kliffen, de giftanden.

Dat zag de jongen toen de slang zich met wijd opengesperde bek over hem boog. Dat, en de moordlust in de ogen van het monster. De jongen probeerde achteruit te krabbelen, naar de

rand van de open plek, hij wilde zich verstoppen onder de struiken daar, wilde naar de boot rennen, wilde vluchten over het water... Maar de blik die gloeiend uit de ogen van de slang schoot ging dwars door hem heen en nagelde hem vast op de plek waar hij lag. De kop kwam dichterbij, de tong wiegde als de slinger van een hypnotiserende pendule, ijsskoude adem streek langs het lichaam van de jongen in het zand.

Als bevroren lag hij. Hij kon geen pink bewegen. Maar in zijn hoofd leek het wel kermis. Gedachten en herinneringen zweefden en zwierden door elkaar. Hij zag de gezichten van zijn ouders, hij zag zijn huis, zijn jeugd, zijn vrienden, en als laatste, levensgroot, getekend door bliksemschichten, het gezicht van zijn lief: de groene sterren van haar ogen onder het nachtzwarze haar, haar bloedrode lippen die hem kusten – zo vurig, dat het leek of het haar hart was dat hem kuste. Zo prachtig en heerlijk als zij was, zo smerig en wanstaltig was de slang. Ze waren elkaars tegenpolen en de jongen begreep dat wilde hij dit kille monster verslaan, hij al zijn kracht moest putten uit zijn liefde.

De angst trok weg uit zijn hart, de kou uit zijn lijf. Hij bleef liggen waar hij lag, maar spande zijn spieren voor een razendsnelle beweging, welke dan ook. Het lichaam van de slang boog dieper en dieper door, de kop met de opengesperde bek kwam dicht- en dichterbij...'

Grootvader zweeg. Alsof hij op adem moest komen nu hij zo lang achtereen verteld had. En misschien moest hij nadenken over hoe het verhaal verder ging. Ze zaten samen voor de haard, ieder op een luchtbed. De luchtbedden waren het enige meubilair in huis. Jakob en grootvader warmden hun voeten aan het vuur. De reidans van de vlammen langs het hout was al beëindigd, maar de sintels, door grootvader zorgvuldig bijeengeharkt, gloeiden nog fel. Het was vreemd te bedenken, vond Jakob, dat grootvader in dit huisje, in deze kamer, misschien precies op de plek waar hij nu in de gloed zat te staren, geboren

was. Hier, in Bakkum, dit kleine dorp aan de kust, in dit verval-
len huisje waarvan alleen de kamer waarin ze zaten enigszins be-
woonbaar was.

Het was een lang verhaal als grootvader het vertelde, Jakob had minder woorden nodig. Grootvader, die ook Jakob heette, was drieënzeventig jaar geleden geboren in dit huis. Zijn moeder had een zwakke gezondheid. Jakob bleef enig kind. Zijn moeder stierf toen hij vijf was. Zijn vader werkte dag en nacht om zijn zoon, die een scherp verstand had, de kans te geven om te leren. Op zijn zeventiende vertrok Jakob naar Leiden waar hij rechten ging studeren. Hij ontmoette een Frans meisje, dat als gouvernante in dienst was bij een Frans diplomaat en daar in Leiden bijna stierf van heimwee. Vlak voor de Duitsers Nederland binnenvielen vertrokken ze samen naar Frankrijk. Ze vestigden zich in het zuiden, vlak bij het dorp waar het meisje was geboren, in het niet-bezette deel van het land. Jakob maakte zijn studie af, leerde accentloos Frans spreken en werd advocaat.

Jakob en zijn vrouw kregen kinderen en de oudste zoon moest Jakob heten – zo was het immers al eeuwenlang de gewoonte in de familie – maar de jonge moeder stribbelde tegen. Eén Jakob was wel genoeg, vond ze, de naam deed haar te veel aan Nederland en heimwee denken. Het werd Jacques. Jacques vestigde zich tot verdriet van zijn moeder weer in Nederland en toen hij een zoon kreeg werd het Jakob – Jakob, die naast grootvader Jakob op een luchtbed zat en luisterde naar een verhaal dat op het spannendste moment zomaar was opgehouden. Nou ja... opgehouden? Pauze. Het monster had zijn gruwelijke muil wijd opengesperd en moest zo blijven zitten tot na de pauze...

‘Een Bakkummer heeft geen haast,’ zei grootvader altijd. ‘Het gaat er niet om wat je vertelt, het gaat erom hoe je het vertelt. Haast is de vijand van ieder verhaal.’

Grootmoeder ging nooit mee als grootvader in Nederland op bezoek ging bij zijn vader, die met zijn tweede vrouw in Amsterdam was gaan wonen. Zelfs toen haar oudste zoon en diens kinderen in Nederland woonden, en zij *grandmère* genoemd werd, weigerde ze Frankrijk te verlaten.

‘Als ze me willen zien, komen ze maar hier.’

Dat deden ze. Iedere zomervakantie trokken Jakob en zijn ouders en zijn zusje naar het grote huis van grootvader en *grandmère* in Zuid-Frankrijk. Heerlijke weken waren dat. Ze namen afscheid met de woorden: ‘Bedankt, *grandmère*, kom het maar gauw eens terughalen.’

‘Ha!’ zei *grandmère* dan. ‘Er kan je van alles overkomen op zo’n reis. Nee hoor, een mens moet sterven waar-ie is geboren. Ik gun geen buitenland mijn laatste adem.’

‘Ze lijkt wel een ouwe Bakkummer,’ zei grootvader dan.

Een halfjaar geleden was *grandmère* gestorven, thuis, zoals ze altijd gewild had. Haar laatste ademtocht ging langs de vertrouwde meubelstukken in de kamer naar de keuken en door het sleutelgat in de achterdeur de tuin in waar zij de gelukkigste uren van haar leven had doorgebracht. De lentestorm die buiten woedde viel even stil, vertelde grootvader later.

Die zomervakantie gingen Jakob en zijn familie niet naar Zuid-Frankrijk. Grootvader kwam naar Nederland. Hij logeerde bij hen en maakte uitstapjes naar Leiden en andere plekken die hij kende uit zijn jeugd. Zo kwam hij ook in Bakkum terecht en aan het einde van die dag kwam hij thuis met de opzienbarende mededeling dat hij zijn geboortehuis had gekocht en van plan was daar zijn laatste dagen te slijten.

‘*Grandmère* had gelijk,’ zei hij, ‘een mens moet sterven waar-ie is geboren. Het leven is een cirkel. Als een slang die in zijn eigen staart bijt; als een scorpioen die zijn giftige angel in zijn eigen kop steekt.’

Dat klonk niet al te optimistisch, maar grootvader bracht het

nieuws zo vrolijk dat niemand protesteerde; niemand probeerde hem van zijn plannen af te houden, al scheen het huisje een ruïne te zijn. Het voordeel daarvan was, dat hij het voor zeer weinig geld had kunnen kopen.

‘Cadeautje,’ zei grootvader. ‘Ze willen me daar graag terug, denk ik. Het huis stond als het ware op me te wachten!’

Met een aannemer uit het dorp zou grootvader het huis in oktober gaan opknappen. Dat had hij allemaal in één dag geregeld. Hij bruiste werkelijk van geestdrift.

‘Misschien neem ik mijn kleinzoon mee, die heeft dan toch vakantie,’ had hij gezegd.

Nou, Jakob wilde wel!

‘Ik had niet anders verwacht,’ zei grootvader. ‘Er stroomt per slot van rekening Bakkums bloed door jouw aderen.’

Dat was waar, maar het zei Jakob weinig. Er stroomde ook Frans bloed door zijn aderen en dat deed hem ook niks. Ja, als hij naar voetballen of wielrennen keek en Nederland deed niet mee, dan was hij voor de Fransen. Maar Bakkum?

Grootvader beweerde dat hij alle verhalen die hij vertelde lang geleden gehoord had van een buurmeisje in Bakkum dat bij hem in de klas zat en met wie hij vaak optrok, en dat zij ze gehoord had van haar grootmoeder, en die weer van haar grootmoeder, die ze op haar beurt weer van haar grootmoeder hoorde. Jakob werd duizelig als hij aan die grootmoeders dacht. Alsof hij achterover de tijd in tuimelde, de eeuwen door, langs lange rijen in het zwart geklede oude vrouwen die aan één stuk door verhalen vertelden.

Maar toen ze in dit huisje aankwamen en grootvader zijn koffer uitpakte, zag Jakob dat er veel boeken tevoorschijn kwamen. Meer boeken dan kleren. Dat was nog maar een paar uur geleden, al leek het alsof er sinds grootvader was begonnen met zijn verhaal dagen waren verstreken. De boeken lagen naast grootvaders luchtbed. Op de stapel lag een zaklantaarn. Er was

nog geen elektriciteit in het huis. Ook geen gas. Ze hadden alleen water. Ijskoud water. Jakob keek naar de boeken. Op bijna alle ruggen stond ‘Volksverhalen’ en het boek dat bovenop lag heette *Legenden van Holland’s kust*. Dus misschien had grootvader zijn verhalen in die boeken gevonden en uit zijn hoofd geleerd.

Wat maakt het ook uit, dacht Jakob; als het verhaal maar spannend is. En dat was het. Tenminste, grootvader máákte het spannend. Hij vertelde niet alsof hij voorlas of een lesje opzei, hij vertelde alsof hij zich het verhaal met moeite kon herinneren. En soms dacht hij lang na. Te lang. Maar dat was altijd net op een moment dat je graag wilde dat hij verder ging. Dus misschien deed hij het wel expres. Om een beetje te jennen. Zoals alle goede vertellers jennen, lekker jennen, door zogenaamd na te denken als de stoom uit de woorden begint te slaan. En heel, heel misschien wist grootvader echt nog niet hoe het af moest lopen met de jongen en de slang op het eiland; had hij het verhaal niet gehoord, niet gelezen, zat hij het gewoon te verzinnen!

Hij was nu trouwens wel heel erg lang stil. Jakob zou graag met een stokje in zijn geheugen poeren, of in zijn fantasie, om hem weer op gang te helpen. Hij zette zijn glas cider aan zijn lippen en dronk het in één teug leeg. Lekker.

‘Mag ik nog wat?’ vroeg hij.

Grootvader schrok op.

‘Je hebt er al twee gehad!’

Dat is het goeie van grootouders, dacht Jakob: ze zijn niet zo bezorgd. Ze geven je af en toe een glas appelcider, ook al ben je dertien en vinden je ouders je veel te jong voor alcohol. En het goeie van een grootvader die bijna z’n hele leven in Frankrijk heeft gewoond is: hij geeft je wel eens twee glazen appelcider. Jakob was gek op appelcider.

‘Nog ééntje,’ zeurde hij.

‘Ben je besodemierterd!’ zei grootvader. ‘Je hebt genoeg gehad. Ik vertel het verhaal, en dan gaan we slapen.’

Dat is het goeie van een grootvader die bijna z'n hele leven in Frankrijk gewoond heeft én van verhalen houdt, dacht Jakob: als je om een derde glas cider vraagt, gaat hij als een speer verder met vertellen.

'Dichter- en dichterbij kwam de wanstaltige kop van de bewaker van de boom waaraan de vruchten voor de Goden groeien. Dichter- en dichterbij kwam de wijd opengesperde bek van de slang, dichter en... daar schoot de gevorkte tong uit de bek!'

Jakob gleed van zijn luchtbed van schrik.

'Zo goed?' vroeg grootvader.

Jakob krabbelde terug naar zijn zitplaats en lachte.

'Ik schrok echt,' zei hij.

'De jongen ook,' zei grootvader. 'Want de tong was veel langer dan hij voor mogelijk had gehouden. Hij werd volkomen verrast en had geen tijd om weg te rollen, geen tijd om op te springen, geen tijd om te vluchten of te vechten. Hij stak zijn handen uit in een afwerend gebaar en zonder dat hij besepte wat hij deed greep hij de scherpe tongpunten van de slang, met iedere hand één, en hield ze stijf omkneld. Van diep uit het lichaam van de slang steeg een woedend geloei op dat langzaam dichterbij kwam en uiteindelijk als een orkaan langs de jongen naar buiten spoot. Maar de jongen kneep uit alle macht in de tongpunten en toen het monster zich weer in volle lengte oprichtte werd hij mee omhoog geslingerd. In een flits zag hij de stam, de takken en de vruchten aan zich voorbijtrekken tot hij zich hoog boven de kruin van de boom bevond.

Heel even hing hij stil in de lucht, en in dat onmeetbaar korte moment zag hij het eiland onder zich, zijn bootje, het meer, de oevers, de landerijen die zich naar het oosten uitstrekten, de bossen en de duinen met de smalle sluipwegen van het Houtvolk in het westen, de zee... Ja, hij was zó hoog, hij zag heel Kennemerland, zijn geboortegrond die hij zo lief had. Toen tuimelde hij de opengesperde bek van de slang in.

Maar nog steeds omklemden zijn handen de punten van de slangentong en daaraan dankte hij het dat hij niet verder viel, de peilloos diepe strot in. Het monster sloot zijn muil en het werd donker, aardedonker, en koud als in een van ijsschotsen getimmerde doodskist. De jongen begon over zijn hele lijf te rillen en dat bracht de slang weer in beweging. Het monster opende zijn bek en stootte zijn tong met grote kracht naar buiten. Het wilde zich bevrijden van de handen die zich als bankschroeven om die tong klemde. Maar of het nu de angst was die de vingers had verkrampt of de ijzige koude in de bek die ze had bevroren, de jongen liet niet los en kon ook niet meer loslaten. Al zou hij het willen. De slang zoog zijn tong weer naar binnen, stootte hem weer uit, in, uit, en de jongen vloog mee, in, uit, in, uit, tot hij niet meer wist waar en zelfs niet meer wie hij was. Hij verloor het bewustzijn. Maar ook al was zijn geest uitgeschakeld, zijn handen bleven hun werk doen. Hij liet niet los.

Toen hij weer bijkwam wist hij zeker dat hij dood was. Hij zat rechtop, in de rug gesteund door een hard voorwerp, en een ijzig koude wind joeg langs hem. Hij kon zijn lichaam niet bewegen. Hij kreeg zelfs zijn oogleden niet omhoog. Zo wachtte hij gelaten tot zijn ziel weg zou vliegen naar het dodenrijk. Maar dat gebeurde niet. Er gebeurde niets. Met inspanning van al zijn krachten zette hij zijn ogen op een kier. Hij zag zijn handen. Ze lagen als versteend in zijn schoot, en iedere hand omknelde een punt van de slangentong. Maar dan... Hij leefde nog! Langzaam keerde het gevoel terug in zijn lijf. Hij kon zijn nek weer draaien en keek om zich heen. Hij bevond zich nog steeds in de bek van het monster. Het beest was zeker buiten adem geraakt, want de koude wind ging in een hoog tempo in en uit en de muil stond half open. De jongen draaide zich om en zag dat zijn rug leunde tegen een van de manshoge giftanden. Na zijn lichaam trad ook zijn geest weer in werking. Langzaam en half verblind, als mannen die door een sneeuwstorm zwoegen, schreden zijn gedachten

voort. En opeens, als viel de storm stil, werd alles helder. Er was maar één ding dat hem redden kon.

De jongen spande zijn spieren en sprong op. Hij hief de tongpunten boven zijn hoofd en trok ze over de scherpe giftand. De tong was taai als oud leer en de jongen moest er met zijn hele gewicht aan gaan hangen voor de tand erin doordrong en uiteindelijk aan de bovenkant zichtbaar werd. Op dat moment welde uit de diepte van het slangenlijf een bijna menselijke kreet van pijn en angst. De tongpunten werden slap en gleden de jongen uit handen. Het gif mengde zich met het koude slangenbloed, de stuiptrekkingen begonnen, de kop zwaaide heen en weer. Nu de tong hem ontglipt was, probeerde de jongen houvast te vinden aan de tand, maar die was te groot en te glad, en toen de stuiptrekkingen in hevigheid toenamen werd de jongen met geweld uit de bek geslingerd.

Tot zijn grote geluk kwam hij terecht in de kruin van de boom waaraan de vruchten voor de Goden groeien. Hij hees zich op een stevige tak, haalde diep adem, spreidde zijn verkleumde armen en benen, opdat de zon ze kon ontdooien, en gaf zich over aan het schitterende schouwspel dat de doodstrijd van het monster bood. De kop van de slang ging schokkend tekeer als de kop van een kotsende kat. Dat duurde niet lang. De kop kwam stijf in de lucht te staan en het lichaam begon te sidderen. Het werd naar beneden getrokken. De jongen gluurde tussen de takken door naar de grond. Aan de voet van de boom begon het lijf zich om de stam te winden. Zoals de levende slang zich onder de voeten van de jongen liet wegglijden toen hij de trap beklom, zo bouwde de stervende slang de trap weer op, laag op laag, schuivend, glijdend, schurend langs zijn eigen schubben, tot de kop neerplofte op de bovenste ring. Dood. Dood als een trap.

Mazzel, dacht de jongen, kom ik nog makkelijk beneden ook. Maar hij had het nog niet gedacht of hij tuimelde bijna van

zijn tak. Er voer een huivering door de boom waaraan de vruchten voor de Goden groeien. En tot zijn ontsteltenis zag de jongen dat de boom in de aarde begon weg te zakken. De boom verdween! Zou het dan toch nog mislukken? Verwilderd keek hij om zich heen. Aan het einde van de tak waarop hij zat hing een vrucht. Misschien wel de mooiste en de grootste van alle. Glanzend rood en groter dan een reigersnest. Die, dacht de jongen, die! En terwijl de boom snel in het zand van het eiland verdween, schoof de jongen nóg sneller naar het einde van de tak. Hij greep de vrucht, rukte haar los van de steel en klemde haar aan zijn borst. Net op tijd! De boom zoefde nu het zand in. De jongen liet zich vallen, rolde over de laatste gladde treden van de slangentrap die nog boven de grond waren omlaag, en plofte neer in het warme zand van de open plek. Uitgeput bleef hij liggen. Met de boom zakte het monster weg in de grond.

Het leek alsof het niet echt afscheid kon nemen. Eerst verdween de kruin van de boom, daarna pas de kop van de slang. Het laatste wat de jongen zag was de gevorkte tong, die nog heel even, wiegend, dreigend als een dansende grafzerk, op de open plek bleef staan. Toen verdween ook die in de aarde. De jongen strekte zich uit in het warme zand en... *Merde!*

Jakob schrok wakker uit het verhaal.

‘Gaat dat de hele avond zo door?’ vroeg grootvader.

Hij keek naar het raam aan de straatkant. Er hingen nog geen gordijnen. Het huisje lag vlak aan de weg; wie Jakob en grootvader wilde begluren, die kon z’n gang gaan.

‘Ik zie niks,’ zei Jakob.

‘En je hoort ook niks?’ vroeg grootvader.

‘Ja, een auto.’

‘Een vrachtwagen! Het hele huis staat te schudden!’

Nu hoorde Jakob het ook. In de verte klonk nog het gedender van een vrachtwagen. Het was hem niet opgevallen toen het ding langskwam. Hij woonde in Amsterdam, daar hoorde je wel eens